

ارزیابی میزان افسردگی در دانشجویان پرستاری
دانشگاه آزاد اسلامیایروان مسعود اصل^۱، علی اخوان بهبهانی^۲، فرهاد نصرتی نژاد^۳، *سید محمد موسوی خطاط^۴Evaluation of Depression in Nursing
Students of Azad UniversityMasoudi Asl I.(Ph.D.)¹, Akhavan Behbahani A.(M.D.)
Nosratinejad F.(Ph.D.)³, *Moosavy Khatat M.(M.Sc.)⁴

Abstract

Objective: This research was planned to evaluate depression in nursing students at Azad University of Yasouj**Materials & Methods:** This study is a descriptive and an instrument used was Beck Inventory scale for depression. All undergraduate nursing students at Azad university of Yasouj (200 people) were tested with Persian language version of Beck Depression Inventory (BDI) for analysis of information we used SPSS & Excel. The main statistical method for data analysis was independent T test.**Results:** Data analysis showed 60% of men are normal and 40% showed degree depression. Our study showed mild depression in 29.33%, moderate depression in 8%, and severe depression in 2.67% of this group. In woman group we found 45.5% are normal and 55.5% are depressed. We found mild depression in 44%, moderate depression in 7.2%, and severe depression in 3.2% of this group. On the whole we found that 51% of subjects were normal and 49% were depressed. In depressed group our study showed mild depression in 38.5%, moderate depression in 7.5%, and severe depression in 3% of students

Using a factor analysis test (T test), it was revealed that two factors (sex and depression). The results of analysis showed significant difference between males and females. T test for depression was showed significantly different between female (19.2) and male (14.88) subjects.

Conclusions: This research shows that is a high proportion of nursing students have depression. We have suggested some recommendations in order to prevent and control the sources of the depression.**Keywords:** Depression/ Nursing students, Beck Questionnaire, Yasouj

چکیده

هدف: افسردگی یکی از چهار بیماری عمده در دنیا و شایع‌ترین علت ناتوانی ناشی از بیماری‌ها است. نظر به اهمیت برنامه‌ریزی برای پیشگیری، پژوهش حاضر به منظور ارزیابی میزان افسردگی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج انجام گرفت.**روش بررسی:** این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی و مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش را کل دانشجویان رشته پرستاری (۲۰۰ نفر) دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج تشکیل می‌دهد. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه استاندارد بک به همراه داده‌های دموگرافیک انجام شد. برای تحلیل داده از نرم‌افزار SPSS و برای رسم نمودارها از نرم‌افزار اکسل استفاده شد. آزمون تی مستقل نیز برای مقایسه میانگین افسردگی مردان و زنان به کار گرفته شد.**یافته‌ها:** از کل مردان، ۴۰ درصد دارای درجاتی از افسردگی بودند. از این تعداد، ۲۹/۳ درصد دارای افسردگی خفیف، ۸ درصد افسردگی متوسط و ۲/۷ درصد افسردگی شدید بودند. از کل زنان، ۵۴/۴ درصد درجاتی از افسردگی داشتند که در ۴۴ درصد، خفیف؛ ۷/۲ درصد متوسط و ۳/۲ درصد موارد شدید بود. در مجموع ۴۹ درصد دارای درجاتی از افسردگی بودند. میانگین افسردگی ۵۸/۱۷ با انحراف معیار ۲/۱۱ به دست آمد. همچنین یافته‌های پژوهش میزان افسردگی در مردان را کمتر از زنان نشان داد ($P=0/08$).

نتایج آزمون t نشان داد که تفاوت میزان افسردگی در بین زنان و مردان به لحاظ آماری معنی‌دار است.

نتیجه‌گیری: با توجه به فراوانی افسردگی در بین دانشجویان، باید تدابیری اتخاذ گردد تا عواملی که در بروز افسردگی مؤثر بودند شناسایی و اقداماتی از طرف دانشگاه برای کاهش آن به کار گرفته شود. کلیدواژه‌ها: افسردگی، آزمون بک، دانشجوی پرستاری، یاسوج.

Accepted: 7/9/2011

Received: 14/8/2011

پذیرش: ۱۳۹۰/۹/۱۹

درافت: ۱۳۹۰/۵/۱۱

۱. استادیار گروه پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج؛ ۲. پزشک عمومی، دفتر مطالعات اجتماعی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛ ۳. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور؛ ۴. کارشناس ارشد مدیریت توانبخشی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، اوین، بلوار دانشجو، بن بست کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی؛ تلفن: ۰۱۸-۲۲۱۸۰۰۲۱؛ رایانامه: moosavykhatat@uswr.ac.ir (نویسنده مسئول)

1. Ph.D. of Health Services Administration, Assistant Professor of Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran; 2. General Practitioner, Academic Member of Majlis Research Institute, Tehran, Iran; 3. Ph.D. of Sociology, Assistant Professor of Payamnoor University, Tehran, Iran; 4. M.Sc. of Rehabilitation Management, University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran
*Correspondent Address: University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences, Koodakyar Alley, Daneshjoo Blv., Evin, Tehran, Iran; Tel: +98 21 2218 0018; E-mail: moosavykhatat@uswr.ac.ir

مقدمه

افسردگی از رایج‌ترین بیماری‌های روانی است که هر ساله باعث مراجعه افراد زیادی به روانپزشکان و روان‌شناسان می‌گردد. از این نظر میزان افسردگی با سرماخوردگی در میان ناراحتی‌های جسمی قابل مقایسه است (۳-۱). در هر لحظه از زمان ۲۰-۱۵ درصد افراد بزرگسال جامعه ممکن است عوارض و نشانه‌های مختلف افسردگی شدید را از خود نشان دهند (۸) و حداقل ۱۲ درصد از جمعیت کشورهای پیشرفته در طی عمر خود برای معالجه افسردگی شدید به متخصصان روانی مراجعه می‌کنند (۵). افسردگی در بین دانشجویان مسئله‌ای با اهمیت است، زیرا از موفقیت و پیشرفت تحصیلی آنان می‌کاهد (۷). لذا برای جلوگیری از افت تحصیلی دانشجویان و همچنین بالا بردن بازده علمی آنان و بارور نمودن هر چه بهتر بستر علم، شناسایی علل و عوامل موثر بر افسردگی در بین دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد. مطالعه حاضر در راستای سنجش میزان افسردگی در دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج انجام گرفته است.

روش بررسی

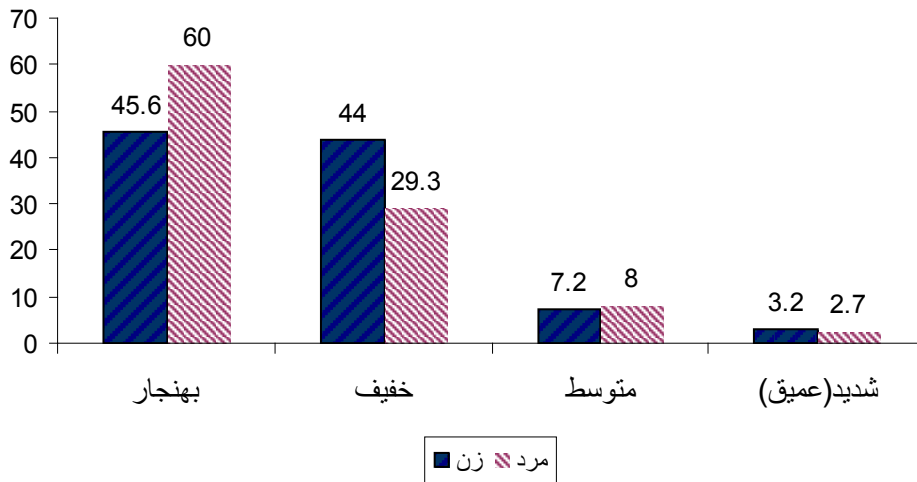
این تحقیق یک مطالعه توصیفی-تحلیلی و مقطعی است. جامعه آماری در این پژوهش متشکل از کل دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج بود که به دلیل حجم نسبتاً کم جامعه کل جامعه مورد مطالعه قرار گرفتند. جمع‌آوری داده‌ها نیز با استفاده از پرسشنامه بک^۱ انجام شد. پرسشنامه بک پرسشنامه استاندارد است که حاوی ۲۱ سوال بوده و فرد را از ۲۱ جنبه مورد ارزیابی قرار می‌دهد. بر طبق پاسخ مورد نظر برای هر سوال، امتیاز بین صفر و ۳ منظور شده است که بر این اساس، افسردگی فرد از صفر تا ۶۳ متغیر است؛ بر اساس سیستم نمره‌گذاری آزمون بک نمره‌های بین صفر تا ۱۵ بدون افسردگی (نرمال)، ۱۶ تا ۳۱ افسردگی خفیف، ۳۲-۴۷ افسردگی متوسط و ۴۸-۶۳ افسردگی شدید تلقی شدند. (۱۳) روایی و

1. Beck

پایایی این پرسشنامه طی پژوهش‌های مختلفی از سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۸۳ توسط محققین متعدد انجام شده است. در پژوهش سال ۱۳۸۳ رجیبی‌زاده، پایایی آن برابر ۷۸ درصد به دست آمد (۴) به منظور تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۲ استفاده شده است. برای توصیف داده‌های از درصد فراوانی‌ها، میانگین و انحراف معیار و برای سنجش رابطه بین جنسیت و افسردگی از آزمون تی استفاده شده است.

یافته‌ها

بر اساس نتایج تحقیق ۶۲/۵ درصد (۱۲۵ نفر) از جامعه مورد مطالعه را زنان و ۳۷/۵ درصد (۷۵ نفر) را مردان تشکیل می‌دادند. ۵۱ درصد از دانشجویان مورد مطالعه فاقد افسردگی بوده و ۳۸/۵ درصدشان دارای افسردگی در حد خفیف، ۷/۵ درصد افسردگی متوسط و ۳ درصد افسردگی عمیق داشتند. در کل نزدیک به نیمی از دانشجویان دارای درجاتی از افسردگی بودند. میانگین نمره افسردگی ۱۷/۵۸ است که بر اساس تقسیم بندی بک، نشان از افسردگی خفیف در نزد دانشجویان دارد. با وجود این، مقدار زیاد انحراف معیار افسردگی در جامعه مورد مطالعه (۱۱/۲۴) نشان‌دهنده وجود دانشجویان شدیداً افسرده در بین جامعه است؛ دامنه تغییرات نیز با مقدار ۶۲ که بالاترین میزان تغییر است، این موضوع را تایید می‌کند. مطابق نمودار ۱، ۴۵/۶ درصد از زنان دانشجو فاقد افسردگی، ۴۴ درصد دارای حداقلی از افسردگی، ۷/۲ درصد دارای افسردگی در حد متوسط و ۳/۲ درصد دارای افسردگی شدید بودند. در کل ۵۴/۴ درصد از دانشجویان زن دارای درجاتی از افسردگی بودند. همچنین ۶۰ درصد از مردان دانشجو فاقد افسردگی، ۲۹/۳ درصد دارای حداقلی از افسردگی، ۸ درصد دارای افسردگی در حد متوسط و ۲/۷ درصد دارای افسردگی شدید بودند. در کل ۴۰ درصد از دانشجویان مرد دارای درجاتی از افسردگی بودند.

نمودار ۱- مقایسه میزان افسردگی در بین پاسخگویان مرد و زن

درجاتی از افسردگی بودند، هرچند که عموماً درجه افسردگی شان خفیف است. در واقع، در جامعه مورد مطالعه میانگین نمره افسردگی $11/24 \pm 17/58$ بود که بر اساس تقسیم‌بندی بک، نشان از افسردگی خفیف در نزد دانشجویان دارد. با وجود این، انحراف معیار افسردگی در جامعه مورد مطالعه زیاد است و این امر نشان از آن دارد که گرچه به طور متوسط میزان افسردگی در دانشجویان اندک است اما دانشجویان شدیداً افسرده نیز در بین آنان یافت می‌شود. دامنه تغییرات نیز با مقدار ۶۲ این موضوع را تایید می‌کند. این مساله به تفکیک در مورد زنان و مردان هم صادق است.

بسیاری از صاحب‌نظران معتقد بودند که ۲۰-۱۰ درصد عموم مردم، افسردگی در حد خفیف تا شدید را تجربه می‌کنند و این اختلال، بیماری شایعی است که ۱۵٪ افراد حداقل یکبار در طول زندگی با آن مواجه می‌شوند (۷). با این حساب شیوع افسردگی در دانشجویان پرستاری بسیار بیش از جمعیت عادی است که یافته‌ای بسیار با اهمیت و نیازمند مداخله است.

از طرف دیگر، بر اساس نتایج مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که جنسیت بر روی افسردگی تاثیرگذار است. به این معنا که زنان بیشتر از مردان در معرض افسردگی قرار دارند؛ به طوری که اولاً درصد زنان افسرده بیشتر از مردان است (۴۰ درصد مردان در مقابل ۵۴/۵ درصد زنان) و ثانياً میزان افسردگی شدید در بین زنان بیشتر از مردان است (مردان ۲/۷ درصد و زنان ۳/۲ درصد). نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات مشابه در کشور (۱۱، ۱۲، ۴) و مطالعات مشابه در خارج از کشور (۶، ۱۰) همسو

اطلاعات مربوط به میزان افسردگی به تفکیک جنسیت در جدول ۱ آمده است. مطابق این جدول میانگین نمره افسردگی برای مردان و زنان به ترتیب برابر ۱۴/۸۸ و ۱۹/۲۰ بوده و انحراف معیار در هر دو گروه عدد بزرگی است.

جدول ۱- میانگین، انحراف معیار افسردگی به تفکیک جنسیت

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار
زن	۱۲۵	۱۹/۲۰	۹/۹۴
مرد	۷۵	۱۴/۸۸	۱۲/۷۳

پس از تأیید همسانی واریانس‌های دو گروه مرد و زن توسط آزمون لاون (P=۰/۲۱۵)، آزمون تی مستقل بر روی داده‌ها انجام شد. نتایج حاصل در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲- مقایسه میزان افسردگی بین دانشجویان دختر و پسر

جنسیت	میانگین	انحراف معیار	مقدار احتمال
دختر	۱۹/۲۰	۹/۹۴	۰/۰۰۸
پسر	۱۴/۸۸	۱۲/۷۳	

مطابق جدول ۲، میانگین افسردگی مردان با زنان اختلاف معناداری داشته (P=۰/۰۰۸) و از آن کوچکتر است.

بحث

با توجه به نتایج پژوهش، نزدیک به نیمی از دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، دارای

می‌باشد. کاپلان هم معتقد است بررسی‌هایی که در جهان بدون توجه به کشور و فرهنگ انجام شده نشان می‌دهد که زن‌ها دو برابر بیشتر از مردها به افسردگی مبتلا می‌شوند (۱۵). ولی این نتیجه در تضاد با نتیجه تحقیق رفعتی بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز است که میزان افسردگی در دانشجویان مذکر بیشتر گزارش شده بود (۹).

دانشجویان پرستاری که به نحوی درگیر حفظ سلامت جسمی و روانی افراد جامعه بودند، به دلیل موقعیت خاص نسبت به افسردگی آسیب‌پذیرترند. با تشخیص به موقع و زودهنگام این اختلال در دانشجویان، می‌توان فرصتی برای پیشگیری اولیه و جلوگیری از پیشرفت و وخامت آن و در نهایت تامین سلامت روانی آنان و متعاقباً جامعه فراهم نمود. با توجه به شیوع بالای افسردگی در بین دانشجویان دانشگاه ضرورت دارد که طی انجام پژوهشی علل و زمینه‌های ایجاد افسردگی دانشجویان شناسایی و تبیین گردد، پیشنهاد می‌گردد که برنامه‌ریزان دانشگاه در اتخاذ برنامه‌های خود اطمینان

حاصل کنند که دانشجویان با فشار و بی‌ثباتی عاطفی یا عدم امنیت روانی مواجه نگردند. بررسی منظم سلامت روانی دانشجویان جهت شناسایی سریع و به موقع افراد در معرض ابتلا به افسردگی و ارائه خدمات مشاوره و کمک‌های ضروری به این افراد در مواقع لزوم و نیز تشویق دانشجویان به مراجعه به روانشناس یا روانپزشک در صورت وجود علائم افسردگی از طریق تهیه برنامه‌های مدون در دانشکده‌ها می‌تواند انجام شود.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی میزان افسردگی در دانشجویان پرستاری صورت گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که نزدیک به نیمی از دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، دارای درجاتی از افسردگی هستند، هر چند که عموماً درجه افسردگی شان خفیف است. همچنین این پژوهش نشان داد که میزان افسردگی و درجه آن در بین دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر است.

- 1- Atkinson R, Hilgard E. Introduction to Psychology. Barahini M. (Persian Translator). Tehran: Roshd; 2007.
- 2- Sadock B, Kaplan HI. Mood disorder. In: Comprehensive textbook of psychiatry. 9th ed. New York, USA: Lippincott Williams and Wilkins; 2003: 535-41.
- 3- Yasamy MT, Shahmohammadi D, Bagheri Yazdi SA. Mental health in the Islamic Republic of Iran: achievements and areas of need. Eastern Mediterranean Health Journal. 2001; 7(4): 381-391.
- 4- Rajabizadeh GHA. The epidemiological study of depression prevalence in Mahan-Kerman area in 2000. Teb Va Tazkieh. 2004;52(44):5.
- 5- Kaplan HI, Sadock BJ. Synopsis of psychiatry. Behavioral science clinical psychiatry. 10th ed. London: Williams & Wilkins Co; 2007.
- 6- Milne LC, Lancaster S. Predictors of depression in female adolescents. Adolescence. 2001; 36: 207-223.
- 7- Kaviani H, Ahmadi Abhari SA, Nazari H, Hormozi K. Prevalence of depressive disorders in Tehran resident population, 2000. Journal of Tehran Faculty of Medicine. 2003; 60(5): 393-9.
- 8- Gelder M, Gath D, Mayou R. Mood disorder. In: New Oxford textbook of psychiatry. 2nd ed. Oxford, England: Oxford University Press; 2009, 137-8.
- 9- Rafati F, Ahmadi J. Depression in Nursing Students of Shiraz University of Medical Sciences. Journal of Research in Medical Sciences. 2004; 1:39-41.
- 10- Sadock BJ, Sadock VA. Major depression and bipolar disorder. In Kaplan and Sadock's Synopsis of Psychiatry. 9th ed. 2003, pp: 534–590.
- 11- Noorbala AA, Yazdi SAB, Yasamy MT, Mohammad K. Mental health survey of the adult population in Iran. The British Journal of Psychiatry. 2004;184(1):70–3.
- 12- Molavi P, Karimollahi M. Prevalence of depression in Ardabil medical students. Annals of General Psychiatry. 2006;5(Suppl 1):S149.
- 13- Beck AT, Steer RA, Garbin MG. Psychometric properties of the Beck Depression Inventory: Twenty-five years of evaluation. Clinical Psychology Review. 1988; 8(1): 77-100.